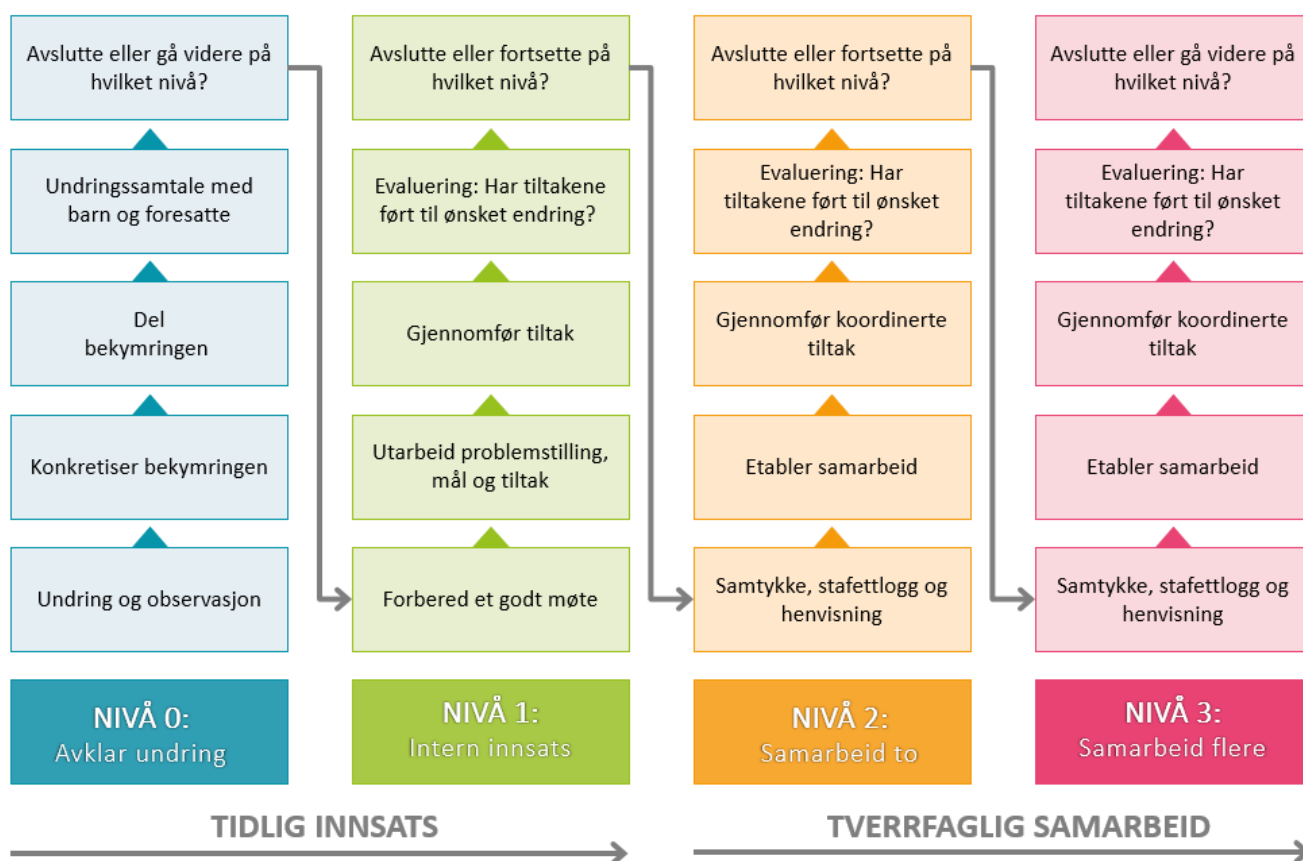

Mars, 2021

Handlingsveileder for Bedre Tverrfaglig Innsats (BTI)

Dette er rutinen for hvordan vi handler og samarbeider med barn, unge og deres foresatte. Handlingsveilederen er forpliktende for alle ansatte som møter barn, unge og familier med behov for hjelp, støtte og oppmerksomhet i korte eller lengre perioder i livet.

Innhold

Handlingsveileder for Bedre Tverrfaglig Innsats (BTI).....	1
Barns rett til medvirkning og samtykke.....	3
Undring og observasjon.....	4
Konkretiser og del bekymringen.....	4
Undringsamtale med barnet og foresatte.....	5
Samtykke, Stafettlogg og henvisning.....	6
Forbered et godt møte.....	7
Etabler samarbeid med rett tjeneste.....	7
Utarbeid problemstilling, mål og tiltak.....	8
Gjennomfør koordinerte tiltak.....	9
Evaluering.....	9
Veien videre – oppfølging.....	10
Er situasjonen akutt?.....	11
Å melde bekymring til barnevernet.....	11
Individuell plan.....	12

Vi har handlingsrutiner på fire nivåer, avhengig av hvor i prosessen med barnet og familien vi er og hvor mange tjenester som samarbeider om oppfølgingen.

- Nivå 0 – Undring og observasjon
Dette nivået skal du gjennomføre når du undrer deg over noe ved et barn eller en familie.
- Nivå 1 – utfordringene kan løses der du jobber
Dette nivået beskriver hvordan du skal jobbe sammen med foreldrene og barnet, der det ikke er behov for bistand fra andre tjenester.
- Nivå 2 – utfordringene må løses sammen med en annen tjeneste
Dette nivået brukes når du jobber sammen med én annen tjeneste, for eksempel ressursteamet for førskolebarn, PPT, barnevernet eller andre.
- Nivå 3 – utfordringene må løses sammen med flere tjenester.
På dette nivået er det behov for samarbeid mellom flere tjenester, for eksempel familieteamet, BUP, utekontakten eller andre.

Barns rett til medvirkning og samtykke

Grunnloven § 104:

Barn har rett til å bli hørt i spørsmål som gjelder dem selv, og deres mening skal tillegges vekt i overensstemmelse med deres alder og utvikling.

Barn som har fylt 7 år har rett til å si sin mening. Yngre barn som er i stand til å danne sine egne meninger skal også få informasjon og anledning til å uttrykke dem før det blir tatt avgjørelser om personlige forhold for barnet. Når barnet har fylt 12 år skal dets mening tillegges stor vekt.

Barn som har fylt 15 år kan samtykke til opphevelse av taushetsplikt og tverrfaglig samarbeid mellom kommunale aktører, som skole, barnevern og PP. For deling av opplysninger fra helsetjenestene, må barnet ha fylt 16 år før det har rett til å samtykke til fritak fra taushetsplikt. Fra fylte 16 år har de vanligvis rett selv til å avgjøre hvilke opplysninger foreldrene skal få fra helsetjenesten. Det gjelder også ved spørsmål om de skal motta helsehjelp. Mellom 15 år og 18 år skal barnet få stadig større selvbestemmelsesrett.

Når en ungdom under 18 år har samtykkekompetanse, varierer mellom ulike lover. Det er alltid den tjenesten som skal gi fra seg opplysninger som avgjør hva som kan gis uten hinder av taushetsplikten.

Avklar hvorvidt barnet skal delta på møtene eller ikke – spør både foresatte og barnet om dette. Dersom barnet ikke skal delta på møtet har du som innkaller selvstendig ansvar for å sørge for at barnets mening blir innhentet på forhånd, videreformidlet i møtet og referatført. Dersom barnet ikke ønsker å gi sin mening skal det synliggjøres i referatet fra møtet at det ble snakket med barnet om dette på forhånd og hvem som gjorde det. Barnet skal få muligheten til å si sin mening igjen ved hvert møtepunkt, om utforming av tiltak, evaluering av tiltak, og når tiltak og oppfølging vurderes avsluttet.

Dersom barnet ikke har språk, skal observasjon benyttes. Barnets mening skal dokumenteres og vektlegges i undersøkelse, utforming av tiltak, evaluering av tiltak, og ved beslutning om å avslutte oppfølging.

Undring og observasjon

Tilhørende verktøy

- Observasjonsskjema
- Beskyttelses- og risikofaktorer
- Bekymringskala for barn og unge
- Bekymringskala for foresatte
- Kjennetegn på mulig mistriivsel hos barn

Du skal være oppmerksom på trivselen og utviklingen til alle barn du møter i din arbeidshverdag. Av og til er bekymringen din grunnløs, andre ganger er det mer omfattende enn du trodde. Det første du må gjøre er å undersøke bekymringen din, og avklare om barnet trenger noe mer.

Når du undrer deg over et barn eller en familie skal du benytte observasjonsskjemaet i verktøykassa. Observer i en kort periode og skriv ned det som får det til å lure – ha fokus på de konkrete opplevelsene. Du skal ikke skrive ned fortolkninger av hva atferden kan være uttrykk for.

Merk:

- Dersom undringen din er knyttet til det psykososiale miljøet i barnehagen, skal du følge lovkrav i kapittel 8 i barnehageloven.
- Dersom undringen din er knyttet til barnets skolemiljø, skal du følge retningslinjene for §9A-saker.
- Dersom undringen din er knyttet til skolefravær, skal du følge handlingsveileder for alvorlig skolefravær – «hver dag teller»

Konkretiser og del bekymringen

Basert på observasjonene dine av barnet skal du konkretisere bekymringen din.

Del bekymringen med nærmeste leder eller en annen kollega som kan hjelpe deg til å vurdere situasjonen best mulig. Ser de det samme som deg, eller vurderer de situasjonen annerledes? Slike samtaler kan skje uten hinder av taushetsplikten. Ved behov skal du drøfte saken anonymt med andre faggrupper eller barnevernet, og benytte ressursteam på skolene.

Det kan være behov for å komme tilbake til dette trinnet underveis i arbeidet med barnet og familien.

Undringssamtale med barnet og foresatte

Tilhørende verktøy

- Undringssamtalen
- Observasjonsskjema

Etter du har konkretisert og drøftet bekymringen din med en kollega eller en leder, skal du snakke med barnet og foresatte om det du har observert. Deretter skal dere sammen avklare hva dere skal gjøre videre – oppfølging på din arbeidsplass, oppfølging i samarbeid med en annen tjeneste, eller er uroen grunnløs og kan legges bort?

- Inviter foresatte til en samtale om barnets trivsel og utvikling. Invitasjonen bør overbringes ansikt til ansikt, og dere bør finne et snarlig tidspunkt for gjennomføring av samtalen.
- Avklar om barnet skal være med i samtalen, eller om du skal snakke med barnet i forkant.
- Utarbeid en skriftlig agenda, så foresatte kan tenke gjennom hvordan barnet har det i barnehagen/skolen på forhånd.

Gjennom undringssamtalen skal dere få en omforent forståelse av hva barnet opplever, og hva eventuelle utfordringer er. Observasjonsskjemaet du har brukt kan være et utgangspunkt, og foresatte skal få komme med sine oppfatninger av det du har observert. Dine observasjoner er ett perspektiv, og for å få et helhetlig bilde er vi avhengige av den merkompetansen som barn og foreatte har.

Foresatte trenger ikke å være enige i barnehagens eller skolens problemforståelse. Dersom de foresatte blir provosert når du beskriver barnet eller bekymringen - lytt, oppsummer og avslutt møtet så vennlig og ryddig som mulig. Avtal en ny samtale, slik at de får tid til å tenke gjennom det som er blitt sagt.

Som hovedregel skal du ikke ta opp bekymringer knyttet til hjemmeforhold eller mistanker om foresattes rusmisbruk i den første samtalen.

Samtykke, Stafettlogg og henvisning

Tilhørende verktøy

- Informasjon om Stafettloggen
- Samtykkeskjema

Når dere oppretter et samarbeid med foresatte og barnet, skal det opprettes en Stafettlogg. Hvis du er i tvil om det skal opprettes logg eller ikke – skal dette dokumenteres i barnets/elevens mappe, kan du opprette stafettlogg. Som hovedregel opprettes Stafettloggen av barnehage eller skole, som fungerer som Stafettholder. Foresatte og ungdom over 15 år må samtykke til opprettelse av Stafettlogg. Etter fylte 16 år kan Stafettlogg opprettes uten foresatte som deltager, med samtykke fra ungdommen.

Når nye tjenester innlemmes i samarbeidet, oppdateres samtykket og tilgangen til Stafettloggen. Eksterne aktører som BUP, fastlege og private barneverntiltak kan gis tilgang til Stafettloggen – kontakt anja.brotnow@nittedal.kommune.no for å gjøre dette.

Når det er nødvendig med bistand fra andre faggrupper, skal dere sammen med foresatte og barnet avtale dette. Foresatte og barnet skriver under på samtykkeskjema. I forespørselen eller henvisningen skal følgende være med:

- Ønsker om bidrag og tiltak fra aktuell hjelpetjeneste
- Hvilke tiltak er gjennomført, og hvilken effekt har de hatt? Dersom Stafettloggen er brukt i saken er tiltak og evaluering allerede sammenfattet, og du kan ta utskrift av denne eller invitere inn de aktuelle aktørene.
- Eventuell involvering av det private nettverket
- Underskrift fra foresatte, barnet og den ansvarlige i barnehagen/skolen/helsestasjonen

Dersom foresatte, til tross for behov, ikke samtykker til å søke hjelp og samarbeid med andre fagpersoner, er det viktig å presisere at vi som ansatte har meldeplikt til barnevernet ved alvorlig bekymring. Som hovedregel skal du alltid informere foresatte om at du sender en bekymringsmelding, og det er et mål at dere kan utforme den sammen. Unntaket er dersom du mistenker vold eller overgrep – da kontaktes barnevernet direkte uten at foresatte får beskjed.

Forbered et godt møte

Tilhørende verktøy

- Informasjon om Stafettloggen
- Samtykke til Stafettloggen
- Invitasjon til arbeidsmøte

Bruk invitasjon til arbeidsmøte, og legg ved informasjon om Stafettloggen og samtykkeskjema i invitasjonen slik at foresatte og barnet er forberedt på dette. Da kan stafettloggen opprettes allerede i det første møtet dersom det er behov for det, og alle videre referater kan føres der under *møtereistrering*. Møtereferatet kan også lastes opp som .pdf-filer under notater. Da unngås det å sende referater på e-post, og alle involverte har enkel tilgang til all dokumentasjon.

Informér foresatte om at du kommer til å sende en skriftlig invitasjon til møtet, og avtal et tidspunkt som passer for dem før du sender invitasjonen. Gjør dette helst direkte, ansikt til ansikt.

Husk å avklare hvorvidt barnet skal delta på møtet eller ikke, og dine oppgaver med å viderebringe og dokumentere barnets mening.

Etabler samarbeid med rett tjeneste

Tilhørende verktøy

- Oversikt over tjenester og tilbud i Nittedal kommune
- Bekymringsmelding til barnevernet

Når flere tjenester skal bidra i arbeidet med barnet og familien, er det fare for at hver av aktørene definerer hovedproblemet til å ligge utenfor sitt kjerneområde. Det er avgjørende at de ulike personene anser seg selv for å være del av et samarbeid av profesjonelle som jobber sammen til det beste for barnet.

For å lykkes med å etablere et godt samarbeid, bør dere begynne med rolle- og forvetningsavklaring. Ta utgangspunkt i det du skrev da du sendte forespørsel/henvisning – hva er gjort så langt og hvilken effekt har det hatt? Hvem er deltagerne som er invitert med, og hva ønsker barnehagen/skolen at de skal bidra med?

- Jobb fram en felles forståelse for hva som er målet for og med barnet og familien. Vi må vurdere hva som er oppnåelig innenfor rimelige rammer og hvilke tilbud som er gode nok. Det er faglige, etiske og juridiske vurderinger.

- Deretter: hvilke ferdigheter, omstendigheter eller annet som skal til for å nå målene? Hvilke endringer skal gjøres?
- Først nå er det hensiktsmessig å se på hvem/hvilke aktører og tjenester som har kompetanse til å tilby det dere har blitt enige om at er nødvendig for å nå barnets og familiens mål.
- Avtal hvem som har ansvar for å ha kontakt med barnet og foresatte underveis.

Utfordringer, mål, og tiltak med ansvarlig person og frist for evaluering, føres i Stafettloggen underveis i møtet. Det gir alle involverte, inkludert foresatte og ungdom over 15 år, en lett tilgjengelig oversikt over hva som er avtalt.

Utarbeid problemstilling, mål og tiltak

Dere er enige om å jobbe sammen om barnets videre utvikling og oppfølging. Neste skritt er å sammen utarbeide en problemstilling, hvilke mål dere skal jobbe mot, og hvilke tiltak som fører dit. Det er barnets behov som skal ligge til grunn for dette. Bruk Stafettloggen til å dokumentere utgangspunkt, tiltak, evaluering, referater og barnets mening. Ledere og kontaktpersoner kan legges til i Stafettloggen uten at de har tiltak i saken.

Hjelpespørsmål:

- Hvilke utfordringer opplever barnet og familien?
- Hvilke mål ønsker barnet og familien å jobbe mot?
- Pedagogisk analyse – hva er de opprettholdende faktorene?
- Hva er barnets og foresattes sterke sider, som kan brukes på veien mot målet?
- Hvilke endringer må skje i omgivelsene til barnet? Hva skal ansatte i barnehagen/skolen gjøre annerledes?
- Hvilke ferdigheter trenger de voksne som jobber med barnet?
- Hvilke ferdigheter trenger barnet å øve på?

Tiltakene skal rettes mot opprettholdende faktorer. Barnet og/eller foresatte skal alltid ha egne tiltak som de er ansvarlige for. Minst ett av tiltakene i hjemmet skal henge sammen med tiltak i barnehagen eller på skolen.

Barnets mening om problemstilling, mål og tiltak skal dokumenteres i referatet. Dersom barnet ikke er til stede på møtet skal det fremkomme hva barnet har fortalt og hvem som viderebringer barnets meninger.

Når møter avsluttes skal deltagerne være godt kjent med problemstilling og mål for barnet, hvilke tiltak de selv har ansvar for, når tiltakene skal iverksettes og hvilke oppfølgingspunkter de har med barnet og foresatte underveis. Dette føres enklest i Stafettloggen, alternativt skal det framkomme i referat.

Dersom Stafettlogg ikke brukes skal mål for barnet, tiltak som samsvarer med målene, varighet på tiltakene og ansvarlig for gjennomføring av tiltakene føres i et referat som legges i barnets/elevens mappe/journal.

Gjennomfør koordinerte tiltak

Gjennomfør avtalte tiltak innen fristen som ble satt, og sjekk underveis om barnet eller foresatte trenger bistand med gjennomføring av sine tiltak.

For de tiltakene som er observasjoner, testing, henvisninger og lignende, kan resultater legges inn i Stafettloggen fortløpende, under notater.

Når samarbeid består av flere tjenester, øker sannsynligheten for at noe glipper. God bruk av Stafettloggen gir alle deltagerne, inkludert foresatte, god oversikt over hva som skal gjennomføres når, og av hvem. Helsestasjon, barnehage og skole fortsetter å ha jevnlig kontakt med foresatte for å sikre at den positive utviklingen fortsetter. Alle aktører i samarbeidet har samtidighetsansvar. Mal for referat og å lage gode mål ligger i verktøykassa på Nittedal kommunes nettsider og i Teams.

Selv om barnevernet undersøker barnets omsorgssituasjon eller setter i gang tiltak rundt barnet, skal du fortsette å bistå barnet, dersom ikke annet er avtalt med barnevernet. Dersom det oppstår ny bekymring eller bekymringen vedvarer, skal du melde til barnevernet på nytt.

Evaluering

Arbeidet i tjenestene som er involvert evalueres fortløpende sammen med foresatte og barnet, og vi gjennomfører oppfølgingsmøter. Har tiltakene vært gode nok? Tiltakene er gode nok dersom de fører dere til målene som er definert. *Det er ikke tilstrekkelig å evaluere hvorvidt tiltaket er gjennomført eller ikke.*

Spørsmål som skal besvares og dokumenteres i Stafettloggen, eller i barnets/elevens mappe eller journal:

- Hvilken endring opplever barnet i sin situasjon etter tiltak er gjennomført?
- Hvilken endring opplever foresatte etter at tiltak er gjennomført?

I tillegg kan dere vurdere:

- Hvordan går det med barnets utvikling og trivsel?
- Har forholdene som var utgangspunktet for bekymring endret seg?
- Er riktige personer/tjenester involvert i familien, og hvilke andre kunne/ burde vært bidratt?
- Hva går bra? Hva bør endres?
- Hva skal og bør gjøres fremover?
- Hvordan opplever barnet, foresatte, og ansatte at kommunikasjonen og samarbeidet har vært underveis? Hvilke justeringer bør eventuelt gjøres her?

I alle evalueringer er det en forutsetning at alle involverte tjenester sammen vurderer helheten, ikke bare sitt eget tiltak. Barnehager og skoler kan ha en annen oppfatning av effekten av et tiltak enn det støtte- og hjelpetjenestene har, og barnet og foresatte kan ha atter en annen opplevelse. Å ha fokus på å gjøre en felles evaluering er en viktig suksessfaktor.

Barnets vurdering av tiltakene og sin egen situasjon skal synliggjøres i referat. Dersom barnet ikke deltar på evalueringsmøtet, skal det fremkomme hvem som innhentet barnets mening i forkant av møtet.

Evaluering på nivå 3 kan være krevende. Med flere involverte tjenester kan det være tiltak av ulik varighet, og det kan være nødvendig å evaluere enkelte tiltak uten at alle tjenestene deltar på det. Det er sentralt å holde fast i hva som skal evalueres: opplever barnet og foreldrene endring i sin situasjon etter at tiltaket er gjennomført?

Veien videre – oppfølging

Dersom tiltakene og innsatsen har hatt den ønskede virkningen, og barnet viser tilfredsstillende utvikling, holder vi kontakt med foresatte og barnet for å forsikre oss om at den positive utviklingen fortsetter.

Dersom vi ser at arbeidet så langt ikke har ført til at barnet har fått det tilstrekkelig bra og viser tilfredsstillende utvikling, må vi tenke høyt sammen: «Vi trenger mer hjelp. Hvilke muligheter finnes»? Barnehager og skoler mulighet til å søke råd og veiledning fra PPT, helsestasjon, psykolog i enhet for barn, unge og familier, og barnevernet.

Se tiltaksvifte for fullstendig oversikt over tjenestetilbud i Nittedal kommune. Mulige tjenester er:

- PPT
- Ressursteam for førskolebarn
- Barnevernet
- Helsestasjonen
- Skolehelsetjenesten
- Jordmortjenesten
- Familieteamet
- Ungdomsteam/ungdomskoordinator NAV
- Fysio- og ergoterapitjenesten for barn og unge
- Utekontakten
- Bolig- og tjenestekoordinering
- NAV
- Psykisk helse og rus

Samarbeidet fortsetter inntil barnet og foresatte ikke lenger har behov for bistand fra hjelpeinstansene. Dere kan veksle mellom de ulike nivåene underveis. Når oppfølgingen rundt barnet og familien opphører, skal barnets mening om det dokumenteres.

Hvis foresatte ikke samtykker i å søke hjelp fra andre fagpersoner må vi anerkjenne deres rett til å takke nei til tilbud om hjelp. Samtidig *må* vi informere om konsekvenser dette kan få for barnet og dets utvikling, og hvilke forpliktelser vi har. Husk å referatføre at denne informasjonen er gitt. Du har selvstendig plikt til å melde bekymring til barnevernet dersom du mener at foresatte hindrer barnet i å få nødvendig hjelp, eller det er store mangler i den omsorgen barnet får. Dette gjør du fortrinnsvis gjennom nærmeste leder.

Er situasjonen akutt?

Dersom du har grunn til å tro at et barn utsettes for vold i nære relasjoner og/eller seksuelle overgrep skal du handle umiddelbart. Kontakt politi eller barnevernet samme dag som situasjonen oppstår. Du skal ivareta saken sammen med din leder.

Dersom vi mistenker seksuelle overgrep eller vold, kontaktes barnevernet direkte uten å varsle foreldrene.

På nødrettslig grunnlag har vi rett til å gi taushetsbelagte opplysninger til barnevern og politi dersom svært tungtveiende hensyn gir grunn til det. Et eksempel på dette kan være at en mor er beruset og henter barnet i barnehage med bil. Hun lar seg ikke overtale til å la bilen stå, og kjører med barnet i bilen. Er det fare for liv og helse, skal politiets nødnummer kontaktes umiddelbart. Kommer foresatte ruset til et møte må dere ta affære og sette ord på det dere ser. Ikke la barn gå alene hjem med en ruset forelder. Bli igjen med barnet, og ring barnets andre pårørende/omsorgsperson.

Følg interne rutiner for hvordan dere håndterer akuttsituasjoner. Barnevernet kontaktes i tiden 08-15.30, utenfor åpningstiden kontaktes barnevernvakten eller politiet.

Aktuelle telefonnumre i akutte situasjoner:

- Barnevernets vakttelefon (kl.8-15.30): 67 05 91 16
- Barnevernvakta (15.30-8.00): 64 99 32 70
- Nittedal lensmannskontor: 67 06 84 70
- Politiets nødtelefon: 112
- Politiet der du er: 02800

Dersom barnevernet eller politiet anbefaler at dere går videre med saken, skal dere skrive bekymringsmelding. Skjema for bekymringsmelding ligger i verktøykassa på Nittedal kommunes nettsider og på Teams.

Å melde bekymring til barnevernet

Før du sender bekymringsmelding til barnevernet, skal du som hovedregel informere barnet og foresatte om dette. Det er et mål å utarbeide bekymringsmeldingen i samarbeid med dem. En melding til barnevernet må være skriftlig, og så konkret som mulig. I meldingen bør du informere kort om foresattes oppfatning knyttet til det bekymringen dreier seg om. Du har plikt til å sende bekymringsmelding selv om du vet at instanser har meldt eller kommer til å melde bekymring til barnevernet. Det vil si at dersom både kontaktlærer og PP-rådgiver er bekymret for barnet, skal begge sende bekymringsmelding.

Selv om barnevernet undersøker barnets omsorgssituasjon eller setter i gang tiltak rundt barnet, skal du fortsette med ditt arbeid knyttet til barnet.

Individuell plan

Oppdateres når bolig- og tjenestekoordinerer har utarbeidet nye rutiner